

Leeuwarden, 28 december 2020

Ons kenmerk : Informatiebrief
Afd./Opgave : Biodiversiteit, landschap en water
Behandeld door : Albert-Erik de Winter / (06) 21 34 25 79
Uw kenmerk : -
Bijlage(n) : 1.

Onderwerp : Euthanaseren zieke zwanen

L.S.,

Het euthanaseren van ernstig zieke Knobbelzwanen vindt plaats om te voorkomen dat deze vogels ernstig lijden aan de gevolgen van vogelgriep. Heel stringent gaat het hier om dieren waarvan duidelijk is dat deze niet meer kunnen genezen van het vogelgriepvirus.

De uitvoering vindt plaats onder de volgende voorwaarden en condities:

- Het advies over euthanasie van zieke zwanen van professor Kuiken van 17 december 2020 vormt de basis voor uitvoering van deze actie (bijlage 1).
- In afwijking van dit schriftelijk advies mag naast een hagelgeweer ook gebruik worden gemaakt van een kogelgeweer. Dit is op d.d. 23 december 2020 met professor Kuiken besproken en goed bevonden.
- De euthanasie heeft betrekking op ernstig zieke en verzwakte Knobbelzwanen die lijden aan de gevolgen van de vogelgriep.
- De euthanasieactie wordt uitgevoerd door een ter zake deskundig dierenarts in combinatie met een ervaren jager.
- De euthanasie van ernstig zieke Knobbelzwanen zal in eerste aanleg worden uitgevoerd door middel van een lethale (dodelijke) injectie en/ of cervicale dislocatie.
- Knobbelzwanen die niet met de hand gevangen en geëuthanaseerd kunnen worden maar ernstige ziekteverschijnselen vertonen kunnen d.m.v. afschot uit hun lijden worden verlost.
- De dierenarts voert de regie over de euthanasie-actie.
- De jager voert op aanwijzing van de dierenarts eventueel afschot uit.
- Van de Knobbelzwanen die door middel van afschot worden geëuthanaseerd zal monstermateriaal worden verzameld dat voor vogelgriep onderzoek wordt aangeboden aan het Erasmus MC.
- De betreffende dierenarts zal kort en bondig aan de Provincie Fryslân terugkoppelen; 1. Hoeveel Knobbelzwanen tijdens de actie geëuthanaseerd zijn; 2. Op welke wijze dit heeft plaatsgevonden (Lethale injectie, cervicale dislocatie of afschot); 3. Uitkomsten vogelgriep-onderzoek t.a.v. de knobbelzwanen die d.m.v. afschot zijn geëuthanaseerd.

- De grondeigenaar zal zorgdragen voor de afvoer van de geëuthanaseerde kadavers.
- De werkzaamheden dienen volgens deze beschrijving en telefonisch gemaakte afspraken te worden uitgevoerd.
- De provincie Fryslân zal voor uitvoering van de werkzaamheden de betrokken grondgebruiker(s), de gemeente en FUMO informeren.
- Bij uitvoering van de werkzaamheden dient de zorgplicht die voortvloeit uit de Wet Natuurbescherming in acht te worden genomen.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met uw contactpersoon bij de provincie Fryslân.

Namens het college van Gedeputeerde Staten,

dhr. A.L. Piet
directeur Operatie

Bijlage 1: Advies professor Kuiken, 17 december 2020 18:50

Geachte heer,

Vandaag heb ik gesproken met de heer Kees Kroondijk, pluimveehouder bij Witmarsum. Op 21 november is op zijn vleeskuikenbedrijf hoog-pathogene vogelgriepvirus H5N8 vastgesteld. Ten zuidwesten van zijn bedrijf, vlakbij Schraard, is op het land van een melkveehouder, de heer Sterkenburg-Reitsma, een groep van enkele honderden knobbelzwanen aanwezig waar zowel sterfte als ziekte (met zenuwverschijnselen passend bij hoog-pathogene vogelgriep) aanwezig is. Bij doodgevonden knobbelzwanen uit deze groep is ook hoog-pathogene vogelgriepvirus H5N8 vastgesteld. (De resultaten van deze virustests zijn te zien op de 'Verspreidingskaart vogelgriep' van de Wageningen Bioveterinary Research: <https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksinstituten/Bioveterinary-Research/Dierziekten/Virusziekten/Vogelgriep-1.htm>)

De heer Kroondijk maakte het aannemelijk, op grond van zijn beschrijving hoe hij zijn pluimvee verzorgde, dat het onwaarschijnlijk was dat het virus via verontreinigde laarzen, voer, vervoersmiddelen, ongedierte, of iets dergelijks in de stal gekomen is. Wanneer het virus niet via dergelijke routes is binnengekomen, kan het niet uitgesloten worden dat het virus via de lucht van de groep zwanen naar het bedrijf is gekomen, gezien de heersende windrichting. Dat zou een bijzondere casus zijn, die ik niet eerder zo heb meegemaakt.

De heer Kroondijk maakte zich zorgen dat de gezonde zwanen een besmettingsbron bleven. Ik heb uitgelegd dat hoog-pathogene vogelgriep een acute virusinfectie was met een korte incubatietijd (circa 1-2 dagen) en een korte uitscheidingsduur (maximaal 2 weken), zodat zwanen die de infectie overleven geen besmettingsbron vormen en bovendien een hoge weerstand hebben gekregen tegen herbesmetting. Het heeft vanuit dat oogpunt dus geen zin om zwanen die de infectie overleefd hebben te verjagen.

Hij maakte zich ook zorgen dat zieke en dode zwanen een bron van verdere besmetting waren. Karkassen van wilde zwanen werden wel opgeruimd, maar met zieke zwanen werd niets gedaan. Ik denk dat het in dit geval wel aangewezen is, zowel uit het oogpunt van dierwelzijn als vanwege verdere besmetting naar andere vogels. Mijn aanbeveling zou zijn om zwanen met ernstige ziekeverschijnselen (zoals met de kop draaien, in cirkels lopen of zwemmen, sterk afwijkende houding van het lichaam, onvermogen om te vliegen, ernstige sloomheid; te beoordelen door een dierenarts met ervaring op dit gebied) te doden dmv. injectie met een euthanasiemiddel of dmv. cervicale dislocatie (breken van de nek) met een tang (wildtang of castratietang); zie bijgevoegde artikel. Alleen wanneer het niet mogelijk is om vogels met de hand te vangen, omdat ze ondanks hun ziekte toch snel kunnen vluchten en langdurige achtervolging teveel verstoring voor andere vogels zou opleveren, zou ik permissie geven om ze dood te schieten met een jachtgeweer. Een geschikte combinatie voor een dergelijke actie lijkt me dan ook een dierenarts en een jachthouder, met ervaring mbt. respectievelijk vogelziekten en watervogeljacht.

Ons kenmerk: